

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ 10/6/2022

ΘΕΜΑ Α1

α. Φροντιστήριο της Τραπεζούντας: σελ 248 «*Το Φροντιστήριο της Τραπεζούντας ... ανάπτυξη της εθνικής συνείδησης*»

β. Κοινοβουλευτική ομάδα των Ιαπώνων: σελ. 86 «*Το μοναδικό νέο στοιχείο έως το 1909 ... διαλύθηκε το 1908*»

γ. Εθνικόν Κομιτάτον: σελ 77 «*Το εθνικόν κομιτάτον υπό τον Επαμεινώνδα Δεληγιώργη ... εξάπλωση στην Οθωμανική Αυτοκρατορία*».

ΘΕΜΑ Α2

α. Σ

β. Λ

γ. Λ

δ. Σ

ε. Σ

ΘΕΜΑ Β1

Σελ 80. «*Το Τρικουπικό κόμμα ήδη από το 1875 ... στην ιδιωτική πρωτοβουλία για επενδύσεις*»

ΘΕΜΑ Β2

α. Σελ 154 «*Μολονότι οι περισσότεροι πρόσφυγες ασκούσαν στην πατρίδα τους «αστικά επαγγέλματα» ... αντί εργατικού προλεταριάτου*»

β. Σελ 154. «*Δόθηκε προτεραιότητα στην εγκατάσταση των προσφύγων στη Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη ... έτσι εποικίζονταν παραμεθόριες περιοχές*»

ΘΕΜΑ Γ1

(Σχολικό βιβλίο, σελ 148) Στην αρχή το κράτος αντιμετώπισε με τα μέσα που διέθετε τις πρώτες στοιχειώδεις και πιεστικές ανάγκες των προσφύγων: διατροφή, προσωρινή στέγαση, ιατρική περίθαλψη. Κινητοποιήθηκαν επίσης ιδιώτες, ατομικά ή

οργανωμένα. Αποφασιστική, ιδιαίτερα για την ιατρική περίθαλψη και την παροχή φαρμάκων, υπήρξε η δραστηριοποίηση στην Ελλάδα ξένων φιλανθρωπικών οργανώσεων. Διενεργήθηκαν έρανοι, οργανώθηκαν πρόχειρα συσσίτια και έγινε προσπάθεια για καθημερινή διανομή ψωμιού, παροχή ρουχισμού και άλλων ειδών πρώτης ανάγκης. Σύμφωνα με τις πληροφορίες του **παραθέματος Γ** οι γυναίκες και τα παιδιά χωρίστηκαν από τους άντρες τους, στριμώχτηκαν στα πλοία και διαπεραιώθηκαν στον Πειραιά ή στη Θεσσαλονίκη. Έφτασαν, καθώς σημειώνουν όλοι οι παρατηρητές, χωρίς καμία βούληση. Πέρασαν μήνες στα αυτοσχέδια προσφυγικά στρατόπεδα, όπου ζούσαν κάτω από σκηνές, στον περίβολο του ναού του Ολυμπίου Διός στην Αθήνα, και σε άλλα στρατόπεδα, ενώ φιλάνθρωποι εθελοντές τους εφοδίαζαν με σούπια, ψωμί και κουβέρτες, ώσπου να βρουν τη θέληση να σταθούν ξανά στα πόδια τους.

Με την άφιξη των προσφύγων, το έργο της προσωρινής στέγασης ανέλαβε το Υπουργείο Περιθάλψεως, που ενισχύθηκε με έκτακτο προσωπικό. Στη συνέχεια το Ταμείο Περιθάλψεως Προσφύγων (ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 1922) ανήγειρε ξύλινα παραπήγματα για τη στέγαση των προσφύγων. Πλήθος ξεπρόβαλαν οι αυτοσχέδιες κατασκευές που χρησίμευαν ως προσωρινά καταλύματα (καλύβες, παράγκες, σκηνές) γύρω από τις πόλεις, σε πλατείες ή στα κενά οικοπέδα των πόλεων. Δεν έμεινε χώρος στεγασμένος που να μη χρησιμοποιήθηκε: σχολεία, εκκλησίες και τζαμιά, στρατώνες, θέατρα, δημόσια κτίρια, αποθήκες, υπόγεια. Επιτάχθηκαν τα άδεια σπίτια σε όλη την Επικράτεια. Καταλήφθηκαν ακόμη και κατοικούμενοι χώροι, οι ένοικοι των οποίων μοιράστηκαν την κατοικία τους με τους πρόσφυγες.

Όπως μας πληροφορεί ο Μενέλαος Χαραλαμπίδης στο κείμενο Α το φθινόπωρο του 1922 όλοι οι δημόσιοι χώροι της Αθήνας και του Πειραιά είχαν «καταληφθεί» από πρόσφυγες. Κεντρικές πλατείες και δρόμοι, δημόσιες υπηρεσίες, θέατρα, ξενοδοχεία, δημόσια λουτρά, αποθήκες και υπόστεγα «στέγαζαν» χιλιάδες ανθρώπους. Γι' αυτό το λόγο τον Σεπτέμβριο του 1922, το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας εξέδωσε απόφαση σύμφωνα με την οποία επιτρεπόταν η τοποθέτηση κλινών στους διαδρόμους των ξενοδοχείων.

Στις αρχές Δεκεμβρίου του 1922, σύμφωνα με ανακοίνωση του γραφείου του δημάρχου Αθηνών, περίπου 70.000 πρόσφυγες διέμεναν σε 130 πρόχειρους καταυλισμούς διάσπαρτους σε ολόκληρη την πόλη. Η δημοτική αρχή επιδόθηκε σε έναν αγώνα με το χρόνο για να καθαρίσει και να διαμορφώσει κατάλληλα χώρους στους οποίους θα μπορούσαν να δι αμείνουν προσωρινά οι πρόσφυγες. Χαρακτηριστική της κατάστασης που αντιμετώπιζαν οι πρόσφυγες μετά την αποβίβασή τους στο λιμάνι του Πειραιά είναι η εικόνα που καταγράφει από την Τασία Χρυσάφη-Ακερμανίδου, ένα από τα παιδιά που γεννήθηκαν πάνω στα πλοία κατά τη διάρκεια μεταφοράς των προσφύγων στην Ελλάδα. Οι αντιξοότητες που αντιμετώπισαν οι πρόσφυγες φαίνονται καθαρά από την περιπέτεια της οικογένειας Ακερμανίδη, αφού μετά από περιπλάνηση αρκετών ημερών, η οικογένεια Ακερμανίδη βρήκε στέγη με τη βοήθεια μιας γυναίκας που έμενε στη συνοικία της Γαργαρέττας κάτω από την Ακρόπολη. Ο μοναδικός χώρος που μπορούσε να τους προσφέρει ήταν ένα κοτέτσι στην αυλή του σπιτιού της. Αφού πρώτα έσφαξε τη μοναδική κότα που είχε και ασβέστωσε καλά το χώρο, το κοτέτσι αποτέλεσε το πρώτο «σπίτι» της οικογένειας Ακερμανίδη για έναν τουλάχιστον μήνα μετά την άφιξή της στην Αθήνα.

Ίδιες δυσκολίες αντιμετώπισαν όλοι οι πρόσφυγες. Ενδεικτική είναι η περιπέτεια της Φιλίως Χαϊδεμένου, όπως την αφηγείται η ίδια στο παράθεμα Β. Με την υπόδειξη του βαρκάρη κατευθύνθηκαν στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου που ήταν γεμάτη από πρόσφυγες που βρήκαν πρόχειρο καταφύγιο. Με το πρώτο φως του ήλιου

αναζητήσαν το σπίτι ενός συγγενικού τους προσώπου, του Γιάννη Σίδερη. Αφού βρήκαν το σπίτι που ήταν κοντά στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου, χτύπησαν την πόρτα και άνοιξαν κάποιοι που ενοικίαζαν το σπίτι. Τα σπίτια τότε σύμφωνα με τη Φιλίω Χαιδεμένου τα ενοικίαζαν πολλές οικογένειες μαζί με μια κοινόχρηστη κουζίνα, δείγμα της απόλυτης ένδειας που επικρατούσε στη χώρα. Οι ένοικοι τους καλοδέχτηκαν και αφού τους πρόσφεραν φαγητό ειδοποίησαν το Γιάννη Σίδερη, ενώ την ίδια στιγμή η οικογένεια της Φιλίως Χαιδεμένου ζητούσε πληροφορίες για τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας της που ακόμα αναζητούνταν.

ΘΕΜΑ Δ1

α. (Σχολικό βιβλίο σελ 209-210) Η κρίση κορυφώθηκε στις 18 Μαρτίου 1901, όταν ο Γεώργιος απέλυσε τον Βενιζέλο από το αξίωμα του υπουργού. Για να υποστηρίξει τις απόψεις του στο εθνικό ζήτημα της Κρήτης, ο Βενιζέλος δημοσίευσε στην εφημερίδα «Κήρυξ» των Χανίων, που ο ίδιος εξέδιδε, πέντε πολύκροτα άρθρα, με το χαρακτηριστικό τίτλο «Γεννηθήτω φως». Σύμφωνα με το κείμενο Α στο προσωπικό του σημειωματάριο ο Βενιζέλος αναφέρεται στους λόγους της απόλυσής του από τον Πρίγκιπα, θεωρώντας την ως μία πράξη επίρριψης ευθυνών στο πρόσωπό του από τον Αρμοστή, λόγω της αναποτελεσματικότητας του τελευταίου και σε μία προσπάθεια να δικαιολογήσει τη στασιμότητα και το αδιέξοδο στο οποίο είχε φτάσει το Κρητικό Ζήτημα. Χαρακτηριστικά ανέφερε: «Ο πρίγκιψ εξεμάνη ακολούθως εναντίον μου, διότι περιέπιπτεν από αποτυχίας εις αποτυχίαν και έπρεπε να ευρεθί ο αποδιοπομπαίος τράγος».

Ο Γεώργιος ακολούθησε πολιτική αδιαλλαξίας και προχώρησε σε μέτρα περισσότερο αυταρχικά, με την απαγόρευση της ελευθεροτυπίας και με διώξεις και φυλακίσεις διακεκριμένων μελών της κρητικής αντιπολίτευσης. Όπως πληροφορούμαστε από το παράθεμα Β η αδυναμία της [Αρμοστείας] να προωθήσει το ενωτικό αίτημα προς τη λύση του, διέυρνε με την πάροδο του χρόνου τις αντιδράσεις και ενίσχυσε την αντιπολιτευτική κίνηση. Ο Βενιζέλος, πολιτικά απομονωμένος μετά την απόλυση και εγκατάλειψη του προγράμματος του, τον Απρίλιο του 1901, εξέφρασε πρώτος την αντιπολιτευτική αντίδραση και πέτυχε να συσπειρώσει κάτω από το πρόγραμμά του το σύνολο των αντιπολιτευτικών δυνάμεων. Η άρνηση του πρίγκιπα Γεωργίου να αποδεχθεί οποιοδήποτε διάλογο με την αντιπολιτευτική μερίδα και η συστηματική υπονόμευση κάθε συμβιβαστικής πρωτοβουλίας έθεσε σε δοκιμασία την εσωτερική ενότητα του κρητικού λαού.

Κάτω από τις συνθήκες αυτές, τα πολιτικά πράγματα στην Κρήτη οδηγήθηκαν σε πλήρες αδιέξοδο και όλες οι προσπάθειες συνδιαλλαγής των αντίπαλων πολιτικών μερίδων ναυάγησαν. Γύρω από τον Βενιζέλο συνασπίστηκαν όσοι ήταν δυσαρεστημένοι από την αυταρχική πολιτική του Πρίγκιπα και σχηματίστηκε μια ισχυρότατη «Ηνωμένη Αντιπολίτευσις». Έμπιστοι συνεργάτες του Βενιζέλου ήταν ο Κ. Φούμης και ο Κ. Μάνος. Οι τρεις αυτοί αποτέλεσαν μια τριανδρία, που δεν δίστασε να προχωρήσει σε δυναμική αναμέτρηση με τον Πρίγκιπα.

Στο τέλος του 1904 έληξε η περίοδος της Γενικής Συνέλευσης και προκηρύχθηκαν εκλογές για την ανάδειξη 64 βουλευτών. Σύμφωνα με το σύνταγμα, 10 ακόμη θα διορίζονταν απευθείας από τον Πρίγκιπα. Η αντιπολίτευση αποφάσισε να μη συμμετέχει στις εκλογές αυτές, κατήγγειλε τα ανελεύθερα μέτρα του Πρίγκιπα και κάλεσε το λαό σε αποχή.

β. (σχολικό βιβλίο σελ. 210) Στο τέλος του 1904 έληξε η περίοδος της Γενικής Συνέλευσης και προκηρύχθηκαν εκλογές για την ανάδειξη 64 βουλευτών. Σύμφωνα με το σύνταγμα, 10 ακόμη θα διορίζονταν απευθείας από τον Πρίγκιπα. Η αντιπολίτευση αποφάσισε να μη συμμετέχει στις εκλογές αυτές, κατήγγειλε τα ανελεύθερα μέτρα του Πρίγκιπα και κάλεσε το λαό σε αποχή.

Η κατάσταση εκτραχύνθηκε στις 26 Φεβρουαρίου 1905, όταν η τριανδρία της αντιπολίτευσης και 15 άλλοι επιφανείς πολιτευτές συνέταξαν και υπέγραψαν προκήρυξη, με την οποία ζητούσαν μεταβολή του συντάγματος της Κρητικής Πολιτείας. Η προκήρυξη αυτή είναι το πρώτο επίσημο επαναστατικό κείμενο, το προμήνυμα της επανάστασης του Θερίσου. Σύμφωνα με την προκήρυξη των επαναστατών της 26^{ης} Φεβρουαρίου, οι επαναστάτες αξίωναν ως πρώτο στόχο την πολυπόθητη ένωση με την Ελλάδα, ένα αίτημα που ήταν πόθος αιώνων. Αν ωστόσο, ο στόχος αυτός δεν καθίστατο εφικτός επιθυμούσαν την πολιτική προσέγγιση με την Ελλάδα και τη μεταβολή του υφιστάμενου καθεστώτος από διεθνή άποψη. Ως τρίτη λύση αν ακόμα και αυτός ο στόχος δεν επιτυγχανόταν ζητούσαν τη μεταβολή του ισχύοντος Συντάγματος, σύμφωνα με τα πρότυπα του Ελληνικού Συντάγματος, για να απαλλαγεί ο η Κρήτη από τον δεσποτικό χαρακτήρα του Γεωργίου. Τέλος, προειδοποιούσαν πως για την επίτευξη των στόχων τους θα κινηθούν και ενόπλως και πως δεν επιδίωκαν την αλλαγή κάποιου προσώπου (εννοώντας το Γεώργιο) αλλά θα αντιτάσσονταν σε οποιονδήποτε μη Έλληνα Κυβερνήτη.